

Nr 498.

Av herr **Flyg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 307, angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande.*

I ingressen till regeringens proposition nr 307 erinrar försvarsministern, statsrådet J. Nilsson, om statsministerns anförande i riksdagens kamrar den 16 mars, då statsutskottets utlåtande nr 4 rörande fjärde huvudtiteln förelåg till behandling. I nämnda anförande meddelade statsministern riksdagen, att regeringen på grund av den ökade osäkerhet i det internationella läget, som framträtt efter statsverkspropositionens framläggande, föranletts undersöka huruvida vissa ytterligare åtgärder till försvarsberedskapens stärkande kunde vidtagas. Proposition nr 307 är ett resultat av riksdagens återremissbeslut med anledning av denna regeringens uppfattning. Vad i densamma äskas är i huvudsak vad som föreslagits av försvarsstabschefen och försvarsgrenscheferna, vilka verkställt den av statsministern omnämnda undersökningen.

Riksdagen föreslås alltså att, på grund av en under perioden januari—mars uppstånden ökad osäkerhet i det internationella läget, anslå ytterligare 70 millioner kronor till militära ändamål. Tvenne frågor uppställer sig på grund av denna motivering: 1) existerar i verkligheten denna av regeringen konstaterade ökade osäkerhet, samt 2) innebär ett förstärkt militärväsende ett skydd för land och folk?

Vad den första frågan beträffar torde man lugnt kunna bestrida, att någon speciell skärpning av det allmänna läget ägt rum under den av statsministern angivna terminen. Läget i mars månad var i stort sett likartat läget i januari, då regeringen framlade sin ordinarie försvarsproposition. Det enda som inträffade i början av mars var Tysklands inkorporering av Österrike, en handling, som blott fullföljde en från tysk sida målmedvetet bedriven verksamhet inom Österrikes gränser — en verksamhet, som särskilt energiskt och framgångsrikt bedrivits inom det österrikiska militärväsendet samt landets statliga förvaltningsapparat i övrigt. Endast för den, som blundat för utvecklingen i Europa, kunde den tyska aktionen komma överraskande, men man kan givetvis inte ens antyda, att vårt lands regering skulle i detta avseende suttit med slutna ögon. Förhåller det sig likväl så, att Österrikes öde skulle ha utgjort den direkta anledningen till regeringens plötsliga och överraskande militärpolitiska initiativ, så torde man dels kunna diskutera huruvida Österrikes inkorporering utgjort en skärpning av läget i Europa, dels ifrågasätta huruvida en förstärkning av det svenska militärväsendet kan logiskt och ur vårt lands intressesynpunkt motiveras med denna händelse.

Det förhåller sig ju f. n. faktiskt på så sätt, att en tydlig avspänning kan konstateras. De stora makterna i Europa, vilka avgöra frågan om krig eller fred, befinner sig i ivriga samförståndsförhandlingar. Vi hyser givetvis inga som helst illusioner om, att dessa förhandlingar skulle förmå definitivt likvidera motsättningarna mellan makterna, men uppenbart är, att man överallt i stormaktscentra är angelägen om att kunna uppnå ett visst resultat av avspänning och utjämning.

Det internationella läget talar alltså alls icke det språk statsministern förmenade, då han inför riksdagen signalerade nu föreliggande proposition. Det synes i stället tala i rakt motsatt riktning.

Den andra frågan huruvida Sveriges folks trygghet säkras genom ett forcerat utbyggande av militärapparaten utöver ramen av 1936 års beslut, kan besvaras nekande från tvenne utgångspunkter. Vi pekar först på det angivna exemplet Österrike. Det österrikiska militärväsendet *solidaliserade* sig med de inmarscherande tyska trupperna. Icke ett skott avlossades mot inkräktaren. Landets president och ministerchef avsattes av främlingarna utan att en hand lyftes till dessa herrars försvar. Landets författning korsades genom några dekret, men landets försvarsorganisation gjorde inga ansatser till motstånd utan medverkade i stället. Så väl var inkorporeringen förberedd, så väl var jordmånen luckrad. Man kan anföra det ofta anförda argumentet, att Sverge inte är Österrike. Vi bestrider ej olikheterna f. n. Men i det ögonblick en liknande situation föreligger för Sverge, är det alls ej otroligt, att precis detsamma, som skedde i Österrike, kommer att upprepas här. Österrikes exempel synes oss kraftigt tala mot ett utbyggande av militärorganisationen. Detta stämmer f. ö. helt överens med arbetarrörelsens gamla uppfattning — stärkt genom en rad exempel under senare år — att ju starkare militärväsendet är, ju starkare är de reaktionära krafterna inom samhället.

Båda här berörda motiv för den föreliggande propositionen synes oss alltså tala icke för bifall till densamma utan för avslag.

Härtill kommer vidare det meningslösa för ett litet land att försöka följa med i den allmänna upprustningen. Hur man än anstränger sig, vilka bördor som än lastas på skattebetalarna, blir vad som åstadkommes av intet värde ur försvarssynpunkt. Flera bemärkta skribenter ur socialdemokratis led, har tydligt givit uttryck för denna mening. Men däremot är det uppenbart, att för stormakterna utgör en liten, kraftigt rustad stat, ett ökat intresseobjekt. Man vill gärna inränga densamma bland sina allierade vasaller. Även från denna utgångspunkt är det sålunda uppenbart, att ett utbyggande av militärväsendet icke innebär ökad trygghet för land och folk utan ökar risken, att landet indrages i ett krig.

Ser vi sedan på detaljerna i den föreliggande propositionen, finner vi, hur man äskar ökade anslag till militära grenar, vilkas framtida utseende och öde f. n. ligger i utredningarnas stöpslev, och om vilka inte

minst den militära sakkunskapen hyser högst olikartade meningar. Ur försvarsteknisk och nationalekonomisk synpunkt kan man fråga sig, vad det är för förnuft i att anslå medel och begynna utbygga vapengrenar om vilkas framtida roll och utseende statsmakterna icke har någon uppfattning och följaktligen ej heller har fattat något beslut.

Hela propositionen bär intryck av att vara en produkt av just det »hysteri» varom en socialdemokratisk talare ordade i samband med statsministerns behådande av densamma. Dess motivering är från olika utgångspunkter icke hållbar — dess utformning bär spår av hast och bristande genomtänkande.

På grund av denna vår ovan i korthet utvecklade uppfattning samt med hänvisning till vad som från socialistiska riksdagsgruppens sida anfördes vid fjärde huvudtitelns behandling föreslår vi riksdagen besluta

att avslå regeringens proposition nr 307.

Nils Flyg.

Arv. Olsson.

Viktor Herou.

